

ternum dñmonem, qui ipsius affatum petet, diceretur te huicce oecum invitatum fuisse: ille econtra rogare, ac obtestari, ut omnes adiutus adventanti praeluderent. Cum ecce! deumana vti tota domus concutitur, & porta emotis cardinibus referuntur: diffugunt famuli, & unus hic, alter alibi latibula querunt: ingreditur spectrum, & trans coram Vinofio jam solo ad mensam confidente, ecce adsum, ajebat, quem ad oecum invitaui: ille autem discusua jam crupula plena ad se revertoit facie palefere, omnibus artibus contremiscere, & suam temeritatem damnare. Ego audacis: quid trepidas? conversare cum tuo hospite: illi cibos comedentes appone: nova novilima ex altero mundo allata expora: quid inane larvam expelvis? tu, & tu filialis gurgulations, cum potu invalefecunt, cum gigantibus calum impugnat, dicentes: Non esse Dm, qui res rerun cura tangatur: hominem non esse immortalem, sed animam una cum corpore infast peccatum mori: peccatum non esse inferno, nec bonum opus calodignum: non dari damna, quibus impiorum anima crucientur: apertiones mortuorum, auxilia vivorum implorantium, & alia id genus esse mera poplarum figura, quibus crumenam saginarent. Nunc autem mutus, sacerdos & excors obstupescit, atque infat kantus ad larvam trepidas?

8. Interim infernali hopes a Vinofio male tristum reditus cogitar, & ne gratia videtur invitatus, Vinofio, ajebat, hodie apud me canavi, postris tres apud me prandebis, & nra via probris incognitis aberves, ipse egredi: tu: ductor ero: His dicitur: Miseritatem autem hominum hac voce tanquam fulmine perclusus, gravi animi deliquio humi procoepit, vilusque est iam nasci spiritum ad plures antebulum fegi: Verum domestici & latibus suis proreperentes semi-animum Dominum fomentis refocillarent, qui totus in alium mutatus, ex meta triduum termini jam sacram conscientiam arbitriis sibi adduci regitabat. O hellounos! O jactabundi thralones, quam humiliter crutem amplecti, & in necessitate sacerdotes venerari desit, quo antea inter cartharos & computationes rifi, & ludibriis habetis: praecepit Spiritus Sanctus per faciem Syraciden: Honosifica Sacerdos, & Presbyteri familla azionem tuam: (Ecol. 7.) hot autem praeceptum exploditis, & tunc primum auctoritate, cum ultima hora apropinquat, & anima velira in eterna damnatione pericolo versatur! Et ecce! sine mora adest deideratus sacerdos, cuius auxiliu pector, postquam reno omniem ab ovo emarrat, suppliciter implorat: Ite ante omnia fudet, ut per faciem totius vite exomologia expiatias conscientia noxis cum Deo reconciliari, de in omne triduum jejuniu, & penitentia operibus consecrare, facias Sanctorum Reliquias e collo gelare, & denum ultima die facrofanam Synaxin devote sumere satageret. Fecit Vinofius omnia, qua judas est: confiserit se

aqua benedicta, repetit millies signum crucis, & Dei misericordiam implorat. Quin etiam uxor & domestici in genua procidui instabant precibus & quoniam Jam fam in vulga emanat, ante, zedium forces concurrent populi multitudine praeflabatur, rei existim vixira. 9. Illuxit præfutura dies & hora: age Vinofio, accingere itineri, adeit Dux tuus, qui te invitaverat: imo jam longis gressibus terribili forma hypocaulum ingreditur, trepidantem, & incusum open clamantem a latere fæcerotis avellit, secumque in aera sublatum es omnia oculis abducit. Et quorū? Deus sic: ego nullus dubito, in infernalem carcere, ut ibi ebriosorum supplicia vel fætus, vel intuearū. Quid? aut nonnemo, un ergo ebrietas tam grande malum est, quod aeterne gehennæ intendi indicari mereatur? att non adeo increbuit, ut non jam inter vitia, sed inter mores numeretur? Veri quidem loqueris, quia dudum deploavit Augustinus fer. 23. de temp. Puram obitatem aut purum aut nullum peccatum est: verum aliter dogmatizat S. Gentium Apolostolus, inquiens: (1. Cor. 6.) Neque ebrii regum dei perfidem. Proinde, ut hanc doctrinam Apolostolum fundamento capias, scias velim, quid hanc re auctores uniforme confessi docant. Dicunt primo, si cum advertentia rancum vini, aut cerevisi ingurgites, ut ratione suffocari, aut falem hujus suffocatiois periculum te incurrere oberves, & tamen vita evacuare pergas, lethale peccatum commisis. Dicunt secundo: si turpem inebriandi confuetudinem contraxisti, & remedia vinegredi confuetudini opportuna non adhibeas, de salute perferaris, & facias Abstinentia beneficio indignum te redidis. Dicunt tertio: si aliud ad deumanae comportiones provokes, infinges, importune urges, atque ad ebrietatem alieni delicti te participem, ac damnationis reum facis. Dicunt quartos: si immoderato potu aut tua valitudini, aut necessariae tuorum iustificationi, aut creditorum iuri, aut conjugis & liberorum doni noceas, gravis peccati restum sine dubio incurris. Dicunt denique quinti: si ab experientia compertus habeas, quod in ebrietate, utrum solum festi plena, in iuramenta, in blasphemias, in blasphemias, in libidinis, & aliquae vitia effluviari, peccas graviter nisi a popinis, & notifice illis confortis abtinetas. Intelligis modo, mi Christiane, quonodo & quando ebrietas ad lethale delictum excrecat? & res effet tam innocens, prout tu tibi persuades, cur ergo a Domino Deo terribilibus peenis plectitur? audi enim catastropham nostram tragediam?

10. Vinofius interea cum suo comite aut datore in inferno appulit: ibi circumidentibus orciis spiritibus, qui in vivis gula, & gastris deliquerant, vidit oblongum membrum, cique impositum turpe ac fortidum odorem spirans cadaver. Eja Vinofio, ajebat infernali hostipes, fruere hisdelicias, nis reprobitas, in alterum tibi preparatis! an placet etiam generis viui

wini haustus? mos arripit calicem sulphure, & liqueato bitumine plenum, eumque Vinofio portigens ait: Eta hæc sunt nostra mafia, fil dracma vixima cornu, & venenum apidum infusibile. (Deut. 32.) Quonodo arridet oculus tuis hoc ministrorum, & conviviantum confortiorum: quonodo auribus tuis hæc ejulantiam musicam? quonodo naribus tuis hæc cadavera odoramenta? quonodo gustui non hæc ciborum & potus cupedes? Eja spalare, delicare: Infelix homo mille suspiris damnabat suam intemperiam, tandem in verbo solitus, me miserum, ajebat, quem Dei indignatus iustitia ad has poemas, ac tormenta relegavit. Quin imo te felicem, subfribetebat spiritus, quem Dei misericordia offensis his tormentis tam paternem monuit! Dicere his monitis sapere, & his malis aeternis his cruciatibus torqueri turpissimum ebrietatis vitium, cui affuevit, emenda: si locutus illum arripuit, & in dominum, ubi familiari trepidi ac conformati adhuc congregati erant, denuo rexerit. Vinofus totus erat alius, alias corporis, alias mente: corpore quidem capillis omnibus ad modum decrepiti senectiosis incanuisse, & nonquam amplius ridere visus est: mente autem in pia opera, in orationes, mortifications ac lacrymas effusus, eam penitentia austera utique ad mortis horam profectus est.

11. Epilogus. Quod jam non immoderatus aegrotus ad gastrimigrat, qui cum summa, rei domitice, & anima domino integra vini flumina absorbet, quid vos inquam, ad hanc historiam quonodo placet infernale convivium: an potestis aeternum epulari in hac mensa? Ah! dictis abrumpe tristem inventivam, & potius remedium praefere vincendz nostræ afflictitudini! Evas! non deero partibus meis: Remedium autem contra galum efficacissimum est iugis memor mortis: Mirabile quid enarratur de Dominicano Imperatore: (Xiphil. In comp. hist. Dion.) Instruxit convivium, invitavisse Romanos Senatores: aida, in quam conviva introducebantur, erat in parietibus, & pavimento pullatis tapetibus vestitus: quilibet holpum fedebat penes fulcas, in quo mors cum solitis armis, fugiti, & pharata fuit depicta: funeris erant clausi, & circa mensam ardebant oblaundapides: epula infrebarunt a juvenis vestitis ad morem mortis: nemini sicut erat verbum elocuti nisi soli Domitianus, cuius discursus erant de vita, & rerum humanarum vanitate. Terribili convive putabantur se apud inferos canare, nemio fuit, qui ciborum aut potus aliquid gustaret. Quid Domitianus, gentilis tyrannus, hoc convivio voluerit, dicam alii: ego hanc doctrinam ero, non esse stranæ gula expeditiss remedium, quam memoriam mortis! cognita, mi Christiane, cum pessimâ tua affectu dini leges ponere desideras, cogita, inquam, hoc caro, quam delicate nutritio, in ketum pâs resolvetur, hoc caput in calvariam, hoc rotum corpus in sceloton migrabit: ita, si fecit sanguifuga, cum cinere coagelgurit, haustum

Dominica Palmarum.

C O N C E P T U S LXXXIX.

De vita Iesu, eiusque inde, damnis, ac remedio. Hosanna Filio David: Benedictus, qui venit in nomine Domini. Matth. 21.

Ite ut vitium valde perniciustum, quia pro viribus suis magna cum ferocia, & precipitancia, & imprudentia contra proximum excedit, ac damna irreparabili cauferat.

1. Faustina Marci Antonii Imperatoris uxor, (Suet. in vix. Marc. Ant.) post mortem maritii sui nullo habito supremæ dignitatis respectu ignobilis gladiatorem ad amare, eumque sibi conjugem definire cepit. Verum parentes & amici rei indignitate commoti, eamque conjugi disparitatem suam ignominiam interpretantes, in felicem sponsum extreme persequi, ilumque, quia amores Imperatricis affectare auferunt, mortis reum proclamare decreverunt. Dicitur Faustina in capituli sententiam confessam, petuisse poculum sanguinis illius, quod & exhaustus, ut demonstraret, quod vero amore in omnium conceperat, in contumaciam illam ipsius amaritudo extingueret vellet. Huic coronante funeris simili videatur Judæorum populus: hodie Christum olivarum racemis, libubritaque vestibus tamquam Synagoga sponsum amat, & venerantur, clamantes: (Mat. 21.) Hosanna Filio David: Benedictus qui venit in nomine Domini! post sex dies fuitibus, & gladiis armati diripiens Christo velut proprias, eumque tanquam malefactorem alpha ad mortem condemnabant, clamantes: (Mat. 26.) Sanguis ejus super nos, & super filios noster: hodie benedicunt illum ut mundi Servatorem, post sex dies maledicent ut populi seductorem: hodie laudent, post sex dies accusabunt: triumphantibus impunitas, post sex dies moriturum extollent in cruce: Quia causa tam subiecte mutationis & inconfitit? Respondeo, causa est vitium iracundia. Notandum autem ante omnia, non omnem iram esse peccaminatum, sed aliquam etiam laudabilem, de qua Psalmista: (Psal. 4.) Tristis iniquitate peccato: talis ira convenit parentibus, ac praceptoribus, qui cum liberis & discipulis exhortantur, consperxerint, tenentur illos proportionata auferente caligare ac corrigeri; ideo faceret Heli repentina morte punius est, quia non iratus est filii, corumque sceleris damnabilis convenientia dissimulavit. Taliis ira convenit etiam quibuscumque Superioribus, qui, cum Dei honore, fandislimusque ejus leges a famulis, ac fubdit violari contipiant, illos iustis peenis ad honestatis lenitatem revocare obligant: ideo afferit S. Chrysostomus in Matth. 5. Si ira non surserit, nec doctrina proficit, nec iustitia sanctæ criminis

crimina compunctione: Paucis: Qd cum causo non peccatum peccat. De ac jufa, ac laudabilis ira, non erit nobis ferro, fed de illudabilis illa, quam definit Cicer. l. 4. Tusc. quod sit libido, seu immoderata cupiditas & vindicatio de eo, a quo te Iasum arbitratur.

2. Proprio: Depinxerunt autem antiqui hoc vitium sub specie Marris, Dei bellum seu hominis furibundi, in curru fidentis cum galea in capite, & flagello in dextera, quem lupas precebat. Agite agmina & symbolizationem iuris picturae, ut ira indolem, effectus & dampna ad nostram emendationem agnoscamus: Pictavi in templo S. Hilarii lectorum est, in quo documentes furiosi ad rationis alium reducuntur: utinam meo fermeo animam hodie efficaciam habetur: (Vtebarus art. dis. sent. 23. Ex. 9.) Attende: Favete.

*3. Confirmatio: In primis pingitur ira sub schema Dei Marris, ut indicetur, iram esse vitium magnorum, tantoque esse violentiorum, quo major est affectus excellenter frascens. (Excl. 28.) Secundum ligna fuisse tenis exorditae, & secundum virtutem hominis fraudanda illius erit, at Ecclesiasticas, ubi per virtutem intelliguntur substantia, seu temporalis potentia: sicut enim iuxta quantitatem, & multitudinem lignorum agetur incendium sive quanto aliqui sunt ditiores, aut nobiliores, tanto etiam sunt ira ferociores. Rex Saul extremo odio perdidit David, (1. Reg. 21.) ac necesse quarebat, audiens autem quod Abimelech faceret Davidi in exteras regiones fugientem panem & gladium subministrasset, accersivit faceret, & cito mortis tentantem, & totius familia excidit denunciavit: tum conversus ad Doeg praecepit illi, ut irrueret in faceret: factum , ut praecepit: Doeg in illa die trucidavit ologonia quinque viros vestitos Ephod, subvertit civitatem Nobe, habitatam a faceretibus, atque viros, mulieres, parvulos & lactentes gladio interfecit. Quanta ira! profecto quando Saul filius ruficollis agafonem aebat, non adeo exaruit, sicut modo exardecit factus ex agone Regice: in augumentum lignorum crevit ira incendium. Eundem fere in tenuum Imperator Carolus V. (Cithra in orat. de Card.) ubi inauditus nobilissimum adolescentem in Anglia per Cardinalem Volkauum ad mortem damnatum esse, edidit: *Insignis est a caue lanienti tam pulchram donum decorari;* erat Volkauus lanionis filius, qui ad regimini clavum evecstus per complures annos in Anglia crudeliter hominum lanienam exercit. O quod hoc dictum datur! etiamq; Volfa, qui cum e trivio ad altiora promoventur, truculent sunt, quia qui maiores se affirment, ex graviori fumam laetentur arbitrantur. Praefertim id verificatur in mulieribus, de quibus Sapient. (Excl. 25.) Non est ira super iram mulieris, quibus verbis subsecet: Menander l. 2. de ira. *Plus periculum facere;* quoniam canem.*

4. Dein pingitur ira infausti hominis turbidandi, quia rationem perturbat, & sapientiam

perdit; unde Philostophorus unus quæsus, quid sit iratus, repousit, iratum ab infante non nisi tempore diffire: (Speran. Script. fol. p. 210.) & alter interrogatus, quid sit ira, respondit: *Est furor brevis.* Unde perfusa fibi Seneca, non esse expeditus remedium ira, quam speculum, si enim videat iratus, quomodo cor palpit, corpus tremat, lingua lepiscam præpediat, facies exalperetur, osculi igneantur, ipsa in ore harerat, mens, qua loquitur, ignoret, & aliis effectus ab illis cauatos consideret, fieri vix potest, quia iratus seipsum abhorreat, & fulbitum suum rideat, ac emendet. Quo, qui non inlana iracundiam actiones ex animo rideat, quibus nonnunquam in res innocues, inanimatas, & neutriquibus impetuosa futore favunt? Caligula Imperator (Dio in Caes.) quadam die festiva spectacula iudicaret, ad quae non tantum populum, sed omnem circum circa nobilitatem invitavit; verum cum omnia jam latitudo parata esset, pluviosa tempestas turbavit festivitatem, dissolvitque spectacula. Quid Imperator? Ira incensum Deum celum in duellum provocavit, exclamans: Aut tolle me, autego te; sagittas etiam verus calum ejaculari præcepit, quæ ex alto deorum decentes magnam populi partem vulneraretur. Quid infaustus? Cyrus Persarum Rex, (S. Petr. Dam. l. 4. p. 17.) cum in Hurio Ginde amantissimum equum suus submersum perdidisset, ex iracundia fluvium in quadrangulis sexaginta rivulos dividit, & sic cuius hominum permeabilem fieri præcepit. Quid infaustus? Xerxes iridem Persarum Rex (Herod. l. 7.) Hellēponiaci mari, eo quod navalem pontem inter Sepon & Abydon sibi confrerat, in poenam trecentos balitorum iusti infili usque, una cum comminatione majoris supplici, si porro sua navigia obsequio dorso portare recusat. Quid infaustus? O quod ejusmodi Caligula, Cyn & Xerxes hominem inventarunt, præferunt inter artifices, opifices, & ruficollis plebem, qui si labor minus pro labore succedat, furunt, fulminant, maledicta adversus calum, & adversus pecora, adversus laborem ipsu, & infernalem demonem milites invocant ad implorandum?

5. Tertio pingitur ira in curru, ut indicetur, quod cum præcipitatis, & velocitate in vindictam rapitur; unde, ubi nos legimus, (Excl. 27.) Exorge Domine in ira tua, Aquila transfert, in celeritate tua; merito enim celeritas patitur pro ira, utpote quia inexecutio omnes moras abruptit. Audi, quid de Imperatore Theodofo enarretur! Theffalonice, Macedonia & Theffalopoli, (Baron ad an. 390.) coorta est in populo editio, quia nonnulli tum & senatu, tum ex aula Imperatoris trucidati sunt. Id intelligens Theodosius (Tibol. Hist. Eccl. l. 3. p. 17.) confitit præcepit ut communis præceptum militibus, ut armata manu in rebello cives invenherentur. Et ecce! tanto furor laevigat milites, ut septenta civium milia, nullo innocentem, aut nocentem habito discrimine

trahit-

irreducibiliter fuerint interficita. Postlimio Imperator Mediolanum perveniens, cum Ecclesiæ ingredi vellet, restituisti illi sub porta sanctus Ambrosius, auctoritate Episcopali indignum cum declarans, qui post fanguinolentiam crudelitatem sanctum Domini pavimentum calcare. Quid ergo agam? quæfir Theodosius: Et Epiphonus: Age paenitentiam: sic humiliatus, & excommunicatus Imperator abiit, domus se conclusit, & oculo integris mensibus dulcem suum in cincte & citio deflevit. Puere ex aulicis præcipit, qui apud Ambrosium pro impetranda reconciliatione sollicitabat, verum impetrat illa tandem non contentus, donec Imperator publico edicto sancriter, nunquam amplius tentantem de vita aut bonorum tactu ferendam esse, nisi tristitia dixerit delibera ne discutam. En! quid ira præcipitatio nocteat, & quam salutari illi per carditatem & præmeditationem obviatur; quænamodum cadens ait Aristot. & hic l. 7. c. 6. cum quis dominum ingreditur, subito in ilium involvit, ac mordet, non confiderantes, sine ille amicus, an inimicus: ita ira procedit, in minas, in calumnias, in vulnerationes猝umpit, antequam fatis perpendat, quid, quoniam, ut contra quem agat. Hinc monet sapientissimus Regulus: *Videremus certi tunc, ne preferas in iuglo ego, ne polis emendare non possem, cum diabolus favoris amicum tuus.*

*6. Quarto pingitur ira in capite gestans, & faciem, oculofuge obnubens, qui indicatur, quod ira oculos mentis obnubat, & cause aquitatem differente nonvinit. Exemplo fit Jonas Propheta: Mandavit illi Dominus, ut sceleratus urbis Nineve impudentem interiurum denunciaret: ibi illi, & per vias ac plateas valido clamore infonuit. Adiacet quadrangularis dies, & Ninevites subverserunt. (Jon. 3.) Postmodum egreditus in campum, ex hedera fibi constitutis umbraculum, thibique præstatolus est prædications sue extum, singulis diebus secum ipso inquinans: Quando desiderat de calo ignita pluvia, que Ninevem, sicut Sodomam esuerit quando adveniet armatus Angelus, qui sceleratus cives, sicut exercitus Sennacheribi debilitate quando irramplent igniti ferentes, qui incolus, velut Meliusitas intoxicanter? quando aderit terra motus, qui turres & menias, sicut urbem Jerichonianam evertit? Hac ibi Jonas secum cogitat, Ninivitis interim punitibus, & gratiam imperantibus, misit Dominus Deus vermiculam, qui arrida hedera radice illam arefecit, & umbraculum Jona destituit, & ecce! mos ille impunitia adeo excepit, ut mori petierit, iniquens: Melius est mihi mori, quam vivere: Dicam immortalē! que causa tanta hominis venefia? utinam integra urbis non deploret, deplorat autem ruinam vilissimi sui tuguri? Vultis teneat caulum? Nempe illam facer textus in principio hujus capituli inquit: *Afflitus est Jonas, & trans, & quidem iracundia tanta, ut interrogat Deus: Puta ne, bene inasceris in se-**

*per huius? responderique Jonas: Bene ita cor ego signo ad mortem. Namrum iracundia ita perplexum, ita perturbatum, ita rationis experientem redditum, ut tugurium suum plus urbe astringitur, & agrius hujus quam illius jugularum tulerit. Unde S. Ephrem ter. in Jon. hic subintrans, & ad Jonam converitus ait: *Tugurium abstinet queris, & urbem funditus exorsis? ubi reditum iudicium tuum? O Jonas? En! quantum ira confundat rationis usum, quæ ex levissima, neglegcta maiore, summi tristandi occasionem: si potis non bene præparetur, si vitrum frangatur, si calceus luto conspergatur, si puer minus agilis est, si mensa negligenter sit posta, freuent, frumenta, & vis non ad infaniam rapturunt, ait Sapientissimus Seneca l. 2. de ira. Duo fratres ex nobilissima familia Limnæ Patavii (Born. Scard. l. 3.) ambulabant ruris, & suscipientes calum tellatum, dicebant unius utinam tibi boves haberem, quot calum fellas? Alter vero ex jocoflubinxit: utinam mihi primum foret infausti cali spatiolum? & ad fratrem conversus, dicebat, ubi tu boves tuos pasceres? In tuo prato, respondit ille. Quid si ego nolle, etiam te infausti facarem? Sic Altercanatio rifiutus in iram, ira in rixam, & luorem conversa est: dum alter altercedere non vult, exercit pugnibus le invicem transfigut, & hinc unus illuc alter infernalia morte extradiccionid. Deus meus: Ergo ne augas nigrum frater fratrem occidit? Non ultimam; perturbavit illos ira: *Ezegeant illes malitia eorum. (Sap. 2.)***

*7. Quinto pingitur ira cum flagello in manus, ut indicetur, quod ad lassiones proximam tam veribus, quam verberibus inferendas procivis fit. Quomodo verbi? Sara Tobiae junioris uxoris fæcile pempviris nuptui tradita est, qui permitente Deo omnes, mos ut ad eam ingrediuntur, ab Almidone pessimo demonis strangulata fuerunt. (Tob. 2.) Aliquanto Sara ancillam, nescio qua de culpa, iuste increpabat, & ecce! ita in furia acta biliose convicigabatur Domina; interfæcisse virorum suorum, nungula & occidere mox, sicut jasa occidit (Ist. vi. 19.) Malitiam talanga, quas a contumelias suis? nempe tantas, ut contrita Tobiae usor in superius cubiculum domus faceret, lacrymando & orando Deum deprecata fuerit, ut se a malignissima lingue improprie liberaret. Ecce! quia ad sepiem plicata demonis plaga non fuit commota, ad ancillam vocem fere ulque ad mortem affligitur! neque id mihi s. quia annoit Chrysost. Homil. 15. in Matth. *Multis enim ad laqueum convolunt, famam eprobria non ferentes.* Quod si a laqueo abstinuit Sara, falem tres integres dies nec cibum, nec potum sumbit, & ab omni hominum confortio procul absit: tanta fumus vulnera, que ira infligit: sic in olla fervente, si vel una sit faba, quæ ante latet, prodit, & exit: ita ebullit cor iracundia, atquidquid mali de proximo novit per os evomat. Nec solum verbi ledit, sed etiam flos, & offensione fuerit irritata in crudelitatem doce.*

degenerat. Dina Jacob filia ascendit in urbem, homicidia, & complures animis eternam peremunt. Sichem, ut videlicet virgines alienigenas, que magno in numero conveniebant ad solemnitatem: verum infelici curiositate, quippe a principe Sichem viciſſim viſa, rapta, & vi deponentia fuit. (*Gen. 34.*) Post hac facti principes poenitentes, ut compenſari injuriam, puerum expediti in uxorem. Quid ad hoc filii Jacob? simulata amicitia reponunt se in coniugium confessuros, si Sichimita abjuratis gentium Diis ad Iudaismum tranſiunt, & se circumcidunt permittere. Hanc conditionem cum princeps omnibus urbis maribus acceptaret, ecce die terria ubi circumscriptionis vulnus maximus erat dolor, armati fratres in urbem irruerunt, & terrefactique mactulis una cum principe crudeliter fragim ediderunt. Oquot, quaque malitia in uno malo! Nam primo; proditione deceperunt Sichimitas, fecundo, ad velandum prodiditionis crimen sacramento circumcisioſis facile abſi fuat. Tertio, nullo habere vindicta modo aut limite, innocentes una cum nocentibus interfecerunt. Quarto, univerſam urbem terro & flamma devaſtarunt. Quinto, afflictas mulieres cum prolibus in servitatem, captivitatem abripuerunt. Sexto, patrem suum Jacobum, qui criminis erat inculpatus, in extremum periculum, timoreque concurserunt, ne Chanaan in circuitu fragim Sichimitarum vindicantes infurierent, & se totangue familiam internecerent. Verum haec mala nonarrendit ferociens ira, immo quo majora sunt, quibus proximum affligit, tanto magis exultat, & ſibi applaudit, cum fere in modum, quod falmandae flammis & cineribus nuntiatur.

7. Sexto denique pinguit ira cum lupo an-temulo, ut significet, quod sit implacabilis, & fecit lupus ori, ita etiam viro compati & miseriſi nesciat. Lepida est fabula, quam Phaedrus liberus Augusti Cæſaris l.t. fab. c. i. confinuit: ad fontem levanda ſitis cauſa conve-nerant lupus & agnus, lupus mox jurgi co-putat inutile agno, dicens: tu turbulentam mihi fecisti aquam: cuius agnus, quomodo potius id facere, cum tu superius confitas, & aqua a te ad me feris? Repulsa veritate lupus ajebat. Ante sex menses mihi maledixisti! repulſus agnus: Equidem tunc needum natuſ eram. Inſtabat lupus: falem id fecit patre tuus, & sic oriculam crudeliter arreptam dilaniavit. Hanc fabulam propositū S. Basilius ep. 80. ad folia-rium Eustachii, eo quod calumniantum, non ratione, sed potentia supererant, cum ipse ſic innocens ut agnus: ego autem illam cito, ut offendam, iracundos effici quipſ lapsi rapiente pra-dam ad offendendum sanguinem (*Exodus 22.*) effici turbatores, eſe rixarum incitatores, qui dummodo vindictam aſsum explore valeant, non ſui ipius, non proximi, non Diu dama extinde conſequuntur, & attendunt. Sequitur grave scandalum! Noſ curant: prorogantur inimicis per integrum an num aut amplius, Repte Architas Tarentinus, (*Sancb. Reg. Deip. 6.8.*) cum famulam perperam agentem castigare vel-let,

Ier, retrahit manum, dixitque: Cedem te mihi iracundus essem: expectandum igitur eſt, donec animus ad ferentiam redire, & tunc poteris facere, quod facta confutum, aut ne-cessarium fore videbitur? Nota tibi hoc principium: forsan proxime plura, &c. &c.

Feria V. in Cena Domini.

CONCEPTUS X.C.

Christus pro persecutoribus orans potissimum refutans, & rancorem.

Pater dimittit illis; non enim sciunt, quid faciunt. *Iuc. 2.3.*

Christus in cruce manifestissimum dedecet nos iram grande illud malum, quo mortui suorum syravisse tractant.

¶ *I Ncarnatus Dei Filius, ac Mundi Redem-*

ptor post milie opprobria, calumniā, contemptus ac vulnera in amarissimā Crucem suffixus jam ſpiritum emiserat, cum unus militum experimentum caputrus, an morti jam con-ſeruit, lancea tunc eius aperuit: & ecce! con-tinuo exiit fanguis & aqua. (*Io. 19.*) His jac-ſus confusus qualiter, cur Christus Dominus ardentissimo plura ac plura patienti defiderio & ſtans crudele hoc pectoris ſui vulnus priu-um post mortem accipere voluerit? que causa hu-bris providientis & Sancti Patres ingeniosas relexiones huc ſuperare faciunt, fed in reu meam præplacet Eruditus quidam modernus (*Raphael Bonherba fer. 6. pol. Ciner. m. 36.*) Pofit commifſionem Deicidii piaculum, quo gravius ſub foli num-quam extitit, elementa omnia videbant ſpira-re vindictam, & nunda tanta criminis re mi-nitari ruinae: vindictam ſpirabit plus quam duodecim legiones Angelorum in excidium per-fide gentis armate: vindictam ſpirabit ſol a-milla lumine horribile in modum obtenebra-tus: vindictam ſpirabit terra ſcisis petris, & motibus aperita: vindictam ſpirabit tutelares synagogae genii velo templi in duas partes di-rupto: vindictam denique ſpirabit mortui e-ſclusis tumulis prodeuentes: nemo non expe-ctabat hamani generis exzermiunum, dicens cum S. Dionysio Areopagita: *Mundi Macha diffor-mis!* Verum Christus Dominus cohibuit vindictam ſpirantium minas, rogarit pro perfec-toribus: *Pater dimittit illis!* atque ita ſua pro-videntia diſputat, ut et aperto poſt mortem pectoris ultima ſanguinis guttula una cum aqua exiret, ut toti mundo demonſtraret, ſe nullam iracundiam, que ad mentem Philopoli (*Ari-ſtot. ap. Bonherba. 1.*) nihil aliud eſt, quam aſcenſio ſanguinis circa cor, in ſu corde retinueris: En! affidet menſe fauni viarii teſte S. B. filio hom. conſ. ſimillimi Diis gentium; o-culos enim habent, & non vident: aures habent, & non audient: narēs habent, & non odorant, manus habent, & non pulpan: pedes habent, & non ambulant: quibus addendum eſt, rationem habent, & inſar onagrorum petalcent. Nonne enim vides, quibus farcalfinis teſludent? quo-

2. *Proprioſis.* Quodlibet tam insigni virtutis ex-empio non movearis, in ſequenti historiā po-nam tibi ante oculos terribilia damna, que ex ira precipitanti confequantur. Narratur a Michaeli de Milt. l.7. an. 1595. in ſuo Mercu-rio Gallo-Bellico, tamquam eft horrore dignum, ut ſiquis eo auditu, ab ebræate, ab ira, & imprecacionibus ſibi non temperet, pro deſperato haberi poſſit. Favete.

3. *Conformatio.* Quemadmodum Astrologi in-ter exleſti ſigna etiam alſum cum praefepi collocant, qui honos forſan aurito animali ex eo obigit, quia in puga contra gigantes di-citur Jovem adjuvare; ita gaſtrarīgi (*Auctio de ſignis ventor.*) quorum Deus venter eſt, cum Mahomete ſomniant, etiam in calice comedunt, & bibi; quia pro obtuso ſuo ingenuo nullam ma-jorem beatitudinem ſibi imaginari poſſunt, quam que in gula deliciis conſiftit. Horum e numero erat quidam civis Baccharaci, oppidi ad Rheum, quod olim Arx Bacchi vocabatur: Is Do-minica Saturnaliorum in popinam contendebat, ut ibi portando, vorando, ludendo ac pergra-duando obligarietur, quod opificio per ſepitimanam luciferat. In quo ibi hominum conſortium incederit, conjecturatu facile eſt, nempe in ſu futuri helionis, quibus familiare eſt, auro evacuate marſupium, ut vno fromachum far-ciant: quinam autem diſcurſus & joci inter eos fuerint, indicat S. Chryſtoſomus Hom. 57. ad pop. iniquus: *Ubi ebrietati, ibi diabolus, ibi tur-pa verba;* cum enim cerebrum potu incateſte-re incipi, traducuntur ſuperiores, vilpenduntur factores, denigrantur vicini, proponuntur impudicas, provocarū diabolos, blaphematur Deus, & ipsa fanzie hedi myſteria in di-uum vocantur. Ergo abdomen mācipia ſtre-ſuſionis ſuperare faciunt, ſed in reu meam præplacet Eruditus quidam modernus (*Raphael Bonherba fer. 6. pol. Ciner. m. 36.*) Pofit commifſionem Deicidii piaculum, quo gravius ſub foli num-quam extitit, elementa omnia videbant ſpira-re vindictam, & nunda tanta criminis re mi-nitari ruinae: vindictam ſpirabit plus quam duodecim legiones Angelorum in excidium per-fide gentis armate: vindictam ſpirabit ſol a-milla lumine horribile in modum obtenebra-tus: vindictam ſpirabit terra ſcisis petris, & motibus aperita: vindictam ſpirabit tutelares synagogae genii velo templi in duas partes di-rupto: vindictam denique ſpirabit mortui e-ſclusis tumulis prodeuentes: nemo non expe-ctabat hamani generis exzermiunum, dicens cum S. Dionysio Areopagita: *Mundi Macha diffor-mis!* Verum Christus Dominus cohibuit vindictam ſpirantium minas, rogarit pro perfec-toribus: *Pater dimittit illis!* atque ita ſua pro-videntia diſputat, ut et aperto poſt mortem pectoris ultima ſanguinis guttula una cum aqua exiret, ut toti mundo demonſtraret, ſe nullam iracundiam, que ad mentem Philopoli (*Ari-ſtot. ap. Bonherba. 1.*) nihil aliud eſt, quam aſcenſio ſanguinis circa cor, in ſu corde retinueris: En! affidet menſe fauni viarii teſte S. B. filio hom. conſ. ſimillimi Diis gentium; o-culos enim habent, & non vident: aures habent, & non audient: narēs habent, & non odorant, manus habent, & non pulpan: pedes habent, & non ambulant: quibus addendum eſt, rationem habent, & inſar onagrorum petalcent. Nonne enim vides, quibus farcalfinis teſludent? quo-

etemperis in te spuant; quibus cachiam tua
munita explodant? Instat tamen patientissima
mulier, addicere: Dilectissimus conjux; age,
sat Baccho litatum est: si met misereri nolis,
miserere prolis quam praegnans sub pectora
egero: an audit ait? Videamus.

5. Philodratius ap. Brutonum cap. de mira-
scriptis apud Indos in quadam arce, ubi eorum
sapientes habitabant, duo olim dolia suisse af-
fervata, quorum uno aptero per totam Indianam
regionem nebulosa, altero autem referato per in-
tegrum mare venti & tumultuosa tempestates con-
surgebant. Se hujus rei fides penes autorem,
apud nos autem videmus & experimur, quod
clausis vini ac cervisia dolis per & tranquili-
tas sit inter homines, qui se per gulari ape-
riuntur, non nisi contentiones, rixas, & fanguinis
profanationes perturbant: hinc sapientium fa-
cilius etiam ubi querit: (Prov. 23.) Cui vis, cui
rixas, cui foras, cui sua causa violencia, cui
suo oculorum? sibi ipsi responderunt. Nonus hic, qui
commodatur in vino, & student callicitus exposan-
dis? Exemplum hujus criminis habemus in Cam-
byle Perseum Regem, qui cum a Consilio suo
Praxapse de vitio ebrietatis amice moneretur,
mox filium eius ad palam alligari, sibique ar-
cum & sagittas afferrari precepit, cumque illas
sagittis configeret, patri inspectantes edidit: Vi-
de, nam ebris sum, cum collimato oculo & voca-
ci filii rui extigeris. Eadem fere in furias ad
monta uxoris exarist temulentus gurgitatio: ini-
ti enim contra Deum, & sanctos Calites hor-
rendum blasphemare, deinde & fede sua pro-
rumperem, in uxori colaphis favire, illam pro-
sternere, & infantem in morem calcibus tru-
dere cospit, tandem pro epiphonemate adjun-
xit: Vade nunc deum, vade mala belis cum tuo
diabolo, quem sub pectora geris! facies illas pal-
lificebat, oculi ignescerant, lingua balbutiebat,
cor palpitabat, toto corpore erat tyrannus, &
tyrannis.

6. Blasphemare? O Bone Deus! quid mali
fecisti temulentis omibus? cum finis
quid illi accidit, ex quo ira inflammatum, in
te convicta venient? Balhafar Rex Babylonis
principibus suis grande instituit convivium: ubi
autem in vino insorgueraverat, non contentus ga-
la delicto, nisi sacrilegi piciaculum addiderat,
precepit jam temulentis atervalla aurea & ar-
gentea, que aportaverat Nabuchodonosor pater
eius de templo in Ierusalem. (Dan. 5.) Sic ho-
diendum sit; nunquam magis profanantur sacra,
nunquam magis temerantur Sacramenta, nu-
nquam magis multiplicantur sacrilegia, nunquam
magis inhonorablem faci Colesies, nunquam
magis ad vindictam provocatur Deus, quam in
ebrietate: Dein uxorem pugnis & calcibus per-
cuteat? ubi, in qua barbarorum regione ille
moni invalidus an mariti ideocorsos ducunt, ut
habent vaculum, in quod bilentum expandunt
an tam truculentam tractatio concurat matrimoniali
coram altari confirmati est? Abiit Christiana
Vir, ibi promisisti, quod uxorem non

tangam mancipium persequi, sed tangam Do-
minum domus venerari, camque ut honorum
omnium consertem eodem amore, quo te ipsum,
usque ad mortem amare velis: propere etiam
Deus primam mulierem non e planta viri, sed
e coita condidit, ut indicaret, illam cordiali-
affectione estimandam, non pedibus protetendam
est. Scio quidem, quod Imperator Nero (Soc-
ron. in Neron. c. 35.) Poppeam uxorem, a qua de
ebritatis vitio amice fuisse monitus, calce tam
crudeliter perceruit, ut illa paucis post diebus
mortua sit: verum tyranus, & humani
fanguinis hellio fuit: quilkis igitur ejus e-
xemplum amillatur, est Nero domitius, est
uxoris non matrus, sed caraxies. Denique fuz-
tum proliu scutum ante miles precari, illamque
diabolum nuncupare? Eheu! tot artibus con-
temptivo, cum luctuos, ac profus terribiles
effectus cogito, quibus Dominus Deus impreca-
tiones parentum in filios perfrueperante punivit:
scimus infelicem filium, cui mater ex inten-
perante ira impetrata est, ut diabolus illum
rapiat, a malo spiritu statim abrepum, & de-
linope, ac intercessione fandæ Verdianae re-
ductum fuisse: scimus infelicem filiolum, cui
mater sapientissimo impetrata est, ut lupi tene-
vere, aliquando parentibus absentes a lu-
pis dilaniatum fuisse. Cur autem vindicta Dei
in filios, & non in parentes effunditur? idco,
ad S. Ambrofus lib. de Nos. c. 32. filii per pe-
ccata parentum puniuntur, ut a peccatis parentes ab
finantur. Quid ergo malo accidit uxori & proli-
pot inolentem imprecatiōnem mariti?

7. Afflita mulier injuris & pugnis onerata
regreditur non sine lacrymis domum: occupa-
re repentinis vilcerum doloribus, & parit.
Eheu! horrefo referens: pariter non hominem,
sed terrible monstros: caput erat cornutum,
oculi viventes, aures oblongæ, os dentatum,
pedes protuberantes, & a medio corpore in ob-
longam draconis caudam definiebat. Quis hor-
ror fuerit bone uxoris, quæ lamenta domi-
corum, cogitata quam dicta facilius est: pars
precipue misericordiam. Dein implorabit, pars
in fugam agebatur, pars incondito ejusdem to-
nam viciniam convocabat. Inter haec adit ipse
maritus: Et quid ad utile spectaculum? vino
& furore ebrios culpam omnem in uxorem re-
scire, & jam instar latronis in ilium invola-
re: verum monstrum præoccupavit ejus furias,
quod existens, dentibus & unguis illum in-
vasti, cadaque collo ejus circumligata ramis
strinxit, donec insuicatos & examini inter de-
cumanos ejuslaus, & tanguius rucus humi con-
ciderit. Nec mitior fors fuit uxoris, quæ vifo
mariti emoriantis spectaculo, terroribus obruta
paule pot animam efflativ, quam ipsam etiam
monstrum, tanquam officio suo factum fundit
mortem fecutum est.

8. Huc jam adfeste vos leones, vos tygrides,
qui tota die bilium oculis, bilium ore spuitis:
qui in uxorem, & in liberos quotidiane mille dia-
nes & tulmias evocatis: qui dum labor male fac-
cedit,

cedit, aut pecus calcarata, Sacramento & Deum
blasphematis, qui ad aculeatum verbum ad ca-
des & laqueos tere convolatis, hac inquinu ade-
ste, & in terribili Dei punientis exemplo ve-
strum, quod vos in inferno expectatis, suppliciu-
m legite. Nunc effis similes illi infantiles,
de quo Galenus de cogn. & cur. an. mortis memo-
rat, quod cum cibulam propterante aperire
vellet, & non posset, claviculari dentibus in-
star rabiosi canis momordenter. Nunc effis simi-
les Mahometi II. (Fulg. sub lib. 9. cap. 2.) qui cum
in arbore ponum, qui paulo ante notaverat,
desse confixit, trium ephorum ventes ex-
scidi jussi, ubi bona fors tulit, pomum statim
reliquis eadem carnificis subeunda fuisse. Nunc
effis similes Wenceslao pigo Imperatori, qui
ob caponen hadu bene astutum iustis coquum
trajecto veru ad ignem torri. Volo dicere,
nunc ob levissimum quamvis offensionem & rem
nauci infantilium in morem excandescit; ver-
um veniet tempus, cum in inferno a flygii
dracorum fauces yefra stragulabuntur, qui
bus tot diras & fulmina contra Deum & prox-
imum crucifici. Dicte obsecro, si infelix hic
inferni titio penitentiam agere, & sui tor-
mentis redim posse, quas penas & mortifica-
tiones efficiens subiuribus? Nonne cum S. Chri-
stophoru (Sprang. script. lib. 1. punct. 8.) percipit in
una maxilla porrigere & alteram? Nonne cum S. Cypriano injuriantem præmixta remuneraret?
Nonne cum S. Nicoporo injuriam alteri illatam
genitulus deprecatur? (Sanctio reg. Dei p. 6.
cap. 5. Baron. an. 260.) Omnia: Verum jam
adum, in aternum a Deo veniam non amplius im-
petrabit. Quid agis, mi Christiane? ne-
decum alieno danno sapere, necdum impo-
tentia frumentum inicere decernis? Quarequa
arte, & remedio id maxime præfare valeas;
Audi unicum remedium, & temporis, & ho-
dierno sermoni peraccordum.

9. Epilogus. S. Birgitta. Revel. L. 6. c. 6. Blofus
Mon. cap. 4. aliquando, neficio qua de causa,
passione ira succubuit: Et ecce! dum proxima
vice coram Crucifixo genitulus meditationi va-
care, Dei filius austero vulnus ac voce in eam
invenitus hunc in modum locutus est: Ego crea-
tor ac sponsus tuus amore tui craenta verbera
ac vulnora pertuli, & tu amore mei notuli dif-
simulare unius verbi aculeum? Ego coram injus-
tis judicibus accusatus obnumui, & non aperui
os meum, & tu imputatus delictum clamofori
exculpatum refutasti? Ego truculentis clavi-
bus cruci affixus Iudeorum spuma, irrfiones &
blasphemias patienter dissimulavi, & tu ob ex-
quam fama lafonem immoderate vindictam spi-
rasti? Si loquebatur Crucifixus, quanta cum eru-
cias Spicil. Careeb. Cone. Pars II. Tom. II.

Institutus inquisitor in occidente Christi patens, &
cuipso refundatur in peccatorum.

Vulneratus est proper iniquitates nostras, at-
tritus est propter sclera nostra. Ifa. 53.

Clericum in Cruce emortem, non tam occidit
Iudas preditor, nec Synagogæ Antifites, nec Ju-
deus Pilatus, nec iste diabolus, quam peccator.

1. CUM exortante aurora in publico urbis
Ciforo inventum cadaver, quod elapsa
nocte examinatum est, fit tumulus, & horror
in civitate atque primo omnium queritur, quis
fuerit occisus? quod si confitit fuisse virum nobis-
lum, aut confusulam, qui de republica optimus
fuit meritus, cœrcit indigatio populi, & ne-
mo est, qui non capitalem Magistratus sententiam
anticiperet in occidente. Deinde queritur, quis
fuerit iste occisor? atque, ut in eis notitiam
veniatur, expenduntur omnes circumstantes,
ubi, quo in loco, inter quos homines ultimo ver-
sus fuit occisus? quicunque lites aut hostilitatem
habuerit? clauduntur portæ civitatis, proaccu-
pantur militibus Ecclesiæ, & alyfa, atque de-
mum nihil eorum omittitur, quod ad detergen-
dam rem conducit. O Christiana anima, fa-
ctum est homicidium grande, ac prorsus terri-
ble. Quis ergo occisus est? Dominus cali & ter-
ra, qui cum Divino Patre ab omnij retro atermi-
tate verus Deus regnavit, in cuius simbria vesti-
menti scripum est: Rex Regum, & Dominus
Dominantium: en! attollite oculos in Landam
Crucem, mortuus est, qui mihi, yobis, &
animatis omnibus vitam contulit; Obsupfcat ca-
lum, compressum terra, exclamat S. Chrysophorus,
Mendoz ferme de Paf. Dom. Quis autem,
& ubi crudelis ille latro, qui in manufestissimum
Dominum, ac optimum Beneficium nostrum
anguineoleatas manus injecti? Eheu! quid re-
pondemus? Antiquitus cognoscetur homicida
(Tob. Grannissinus in precess. crimi) ex sanguinacio-
ne cadaveris, idque remedium maxime adhibe-
batur in castris: cum militum quis occulus fue-
rat, & homicida ignorabatur, statim convocabat-
ur integræ exercitus, & quo quilibet militum ca-
daver transire, manuque vulneri imponere co-
gebatur: ad cujus deinde tactum fango ebula-
bit, si omnia ulteriori questione admisi criti-
minis damnatus condigno supplicio afficiebatur.
(Petr. Tel. p. 3. univ. iur. l. 68. r. 20.) Nicolaus Boe-
tius testatur, se praesente processum factum cum

frenim, ad cuius praesentiam oculo post necem diebus filii cadaver copiosum & naribus sanguinem emisit. In alto processu idem auctor enarrat, quemadmodum occidit post duos menses exhumationem, & homicida calu transtenuit subita & plagi emisiles sanguinis, auctorem criminis proditum esse.

2. *Propositio.* Agite Dilectissimi, claudite has templi portas, instituamus inquisionem in truculentum Redemptoris latronem, & promeritam in illum tentantem feramus! quodnammodum enim fangus Abel contra Cainum fratricidem vindictam clamavit, ita & fangus Christi eandem videatur expoferre! Vt tibi proditor Iuda! Vt tibi iudeus Judeus Pilate! Vt vobis Synagogae Principes! Vt tibi incensor omnium malorum diabole! Vt omnibus, qui cooperari fuit ad necem amantissimi Domini! Ordinari accusationem! Fave!

§. I.

3. *Confirmatio.* Ante alio in judicio comparet sceleratus proditor, de quo ipse Salvator enunciavit, melius illi futurum, si natus numerus sufficeret! Infelicitissimus hominum cena ultima nequam finita abit: quorum ad Principes Phariseorum? quid ibi facturus? Christum vendituros? quo pretio? constituerunt illi triginta argenteos. Accepto pretio cum sciret, quod Dei Filii fero veltere in monte Oliveti exire, ibique preces fundere soleat, venit cum armata cohorte in horum, ut ne focci in capiendo Christo aberrent, illum oculi flagitulo prodit. Canes rabi latenter, & quasi cauda adulantes appropinquant homini, & mox in illum dentes infingunt. Ita proditor maxima pericula rabi sub specie amoris & amicitiae virulentis oculi dentes in Christum excutit. O signum flagrilem, exclamat S. Augustinus, ferm. 12. ab tempore ab gradu incipitur bellum, & per pacis indicium pacis rumpit Sacramentum, Abcolon regalis filius in pralatu suo, cumque casis communib[us], ac denebilius a suis in fugam effundetur, subitus illum transiens & rapido capillis hasti. Vidit hunc, nuncianique quidam militem Iacob vieticis exercitus Belludici: Vidi Abalon pendere querens, (2. Reg. 18.) Cui Joab: o vidisti, quare non confidisti cum terra, & ego deciderem tibi decem argenti scicos, & unum balthem? duncus autem repulit: si appenderes in manus meis mille argenteos, nequamq[ue] mittebas manum meam in filium Regis: & quare non! ex ipso, quia est filius Regis! O nequissimi filius Regis non terreni, sed coelitis, & hic vilissimo trinitate argenteorum pretio tibi affidatur? an non a fanguinario consilio te cohibuit manuterrimus Christi responsum: Amico ad quid venisti? (Lue. 22.) an non te cohibuit oblituspeccata humilitas, quia paulo ante Divisum tibi manus pedes lavit? an non te cohibuit terrible vox, quo in ultima cena cunctis Discipulis audientibus aternum tibi interitum

continuatus est? quoque sanguis ergo fuit, ut pereras, atque ut verbis loqueris S. Chrysostomus, Cen. Dom. merito gaudet illud profanum, quod Christo extendit ad osculum, infelix extendit ad laqueum? &c. Ita ergo quidem invehit in proditorem! Verum ecce inexpectatam rem! Judas negat se esse regum Divina mortis; Ego, ait, quod pecuniarum avaritia exceccatus Christum prodiderim, tamen in tempore ad Synagoge ministros regrescam, retuli trinitati argenteos, & Christi innocentiam ac meum errorem publico praeconio professus sum, inquit: Peccavimus regnum sanguinem iusti. (Marth. 27.) Quid? eis ergo innocentem eti[us] Judas a morte Christi? Quis ergo fanguinarius illius latro?

4. Veniant ad iudicium Pharisei & Antithetes Synagogae! Vos legis rabules prodigia Christi opera luidis templeris oculis intulit eti[us]! cum ille caccis vatum, fudit auditus, mutis locum, paralyticus gressum, leprosis munditiem, aegris fanaticis & mortuis vitam reddidit, vos hac miracula tanquam ope demonis facta criminaliter eti[us], excoem a nativitate a Christo illuminatum, quia Divinam illius virtutem ac beneficentiam depradicabat, & Synagoga existi, Discipulorum illius facta, ac doctrinam mordaciter taxatis, Magistrorum omni populo caluniosissimam falsitatem exulit redditum, & tandem invidia rabescens, in quotidiana conciliabula congregati identidem illud anxi jactitatis: Quid faciemus, quia hic homo multa signa fecit? (Joann. 11.) Cum populis Israeli post mortem Salomonis a Roboam ejus filio relaxatiorem tributariorum rogaret, & iste populo duriores longe exactiones, quam antea, ministraret, nam, dum tribus ab illo deficiente elegerunt ibi in Regem Jeroboam. Quid porro? Jerobeam (3. Reg. 11.) metuentes, ne populus dum in templum Hierosolymitanum Religionis cauferet frequenter adestebat, sub obedientiam priuati Regis redire, ut ubi regnum stabiliret, fecit duo virtuosos confitantes, unumque in Bethelem, alterum in Dan erexit, praecipiens populo, ut illos tanquam Deum, a quo ex Agypto liberari essent, adorarent. Verum ecce! ex hoc ipso peccato reprobarobus Jeroboam a Deo, & ratio ejus domus evera est. Idem suplicium in vos residat, nequissimi Pharisei! Vos meuentes, ne totus mundus post Christum abeat, decreveritis, ut moriatur unus homopolo, ne veniant Romanoi, & tollant locum veritatis & gentem: verum ex hac ipsa truculentia fraude venient Romanoi, & evententes totam civitatem non relinquent lapidem super lapidem! &c. Parcius ita, respondent Pharisei! Non Christi occisores non sumus! concilium quidem fecimus contra illum, sed rei causam, omnemque potestatem in Pilatum transferentes publice protervit sumus: Nobis non iesit accidere quanguecum! (Joann. 18.) Quis ergo occidit Christum?

5. Adepto Pilate, injustissime Judeus! tu timentis, aut crudelitati hac culpa imputatur!

tu post prolixum examen Innocentiam Christi fati manifeste agnoscisti, & tamen, ut tumultuantis populo satisfaciebas, illum flagellandum tradidisti. Et ecce! haec laniana adeo fuit ultra modum immensum, ut a lacerois lictoribus fexies millet, fexeris, & sexaginta fex flagellorum ictus Christo fuerint impediti: olim carnificibus Romanis sub pena exili fuit precepimus, ut malefici, quantumvis enormibus, ultra quadriginta verbera non incuterentur: cum innocentia autem Domino nulla lex, nulla moderatio, nulla commiseratio obserbata, fed ille tam crudeliter vulneratus fuerit, ut nec species hominis illi amplius remanerit, proinde necessarium fuerit, populo dicere: Ecce Homo! Olim in inauguratione Regum, cum Levitox novo Principe fiduciam super caput imponebant, simili illi codicem Legis in manu dabant: ita fecit Joudas facerdos (4. Reg. 11.) in Ioseph filio Regis Ochozias, quo significabat, quod potestas regis Divina legi, iustitiae feruanda subversiva debet. Tu vero impie index, quis amicitiam Caesaris perdere metuebas, contra omne jus & fas potestate judicialia frateris fratrem tentantem contra Innocentem protulisti &c. Iuratus mihi sis, respondest Pilatus; ego enim, ut Christum in libertatem afferem, nullum non movi lapidem & innocentiam ejus proclamarem, me nullum inventire culpam affirmarem, flagellatione video solum permisi, ut furori ai invide populus satiscarem & denum cum resistere non amplius potarem, publice manus lavi, protervante & dicendo: Innocent sum a sanguine iusti bonus. (Marth. 27.) Ergo etiam Pilatus sine culpa est? Videatur enim ergo occisor Christi?

6. Maledicti diabolus, forsan omnis culpa in te recompicitur, tu iniusti Judam ad proditum facias, iusta illud: cum iam missiperdita sit in cor, ut traducat eum Iudas; (Joann. 13.) tu iudices & carnifices Christi corporalter occupasti, id quod Christus ipse infinitate videbat, inquit: Hoc de hora vestra & portas retebras: (Luc. 22.) alias certe impossibile fuisse, tam innamorem, & a facilius inaudita crudelitate contra Deum filium exercisti &c. Fato, reponit diabolus, initio Pontificibus & Phariseis, iudicibus & iniquis auctor sui ut Christum persequerentur: deinde vero cruentam tragediam omni modo impediens conatus sum: ideo uxori Pilati in sonis suggesti, ut maritum a ferenda mortis sententia retinete, inquit: Noli tibi de iusto illi; multa enim justa sum hodie per eum proferam. (Marth. 27.) Deum immortalis! quid hoc portent? Christus percutitur, & nemo vult eis occisor? crucifigatur, & nemo vult eis crucifixor? Non Judas, non populis, non Pilatus, non ipso diabolus.

§. II.

7. Dilectissimi, quid moriarum fateri? Nos nos rei sumus, ad nostram praesentiam Dominum cadaver fanguinatum, propter nos Dei Fi-

lius pendet in cruce, non possumus facinus rege, cum omnium loco illud jam fatus sit. Ier. 10. Valerius est proper iniquitates nostras; atrius est proper scelera nostra; (Ier. 15.) Narrat Valerius Maximus, lib. 6. cap. 8. servum quemdam, cum Dominum suum ab hostibus ad necem queri cerneret, mattis vestibus obviatis progressum fuisse hostibus, & sic loco illius lanceis ac gladiis confusum crudelissimum mortem operiisse. Eheu! quid dicam? Immortalis Dei Filius aeternus mortis nos reos conspiciens formam servi accepit, & furor hostium te utro exponens dolorissimum ac ignominiosissimum mortem sustinuit. Superbia nostra illum spinis coronavit, avaritia nostra trinitati argentei vendidit, luxuria nostra flagellis excedit, inuidia nostra mille opprobriis replevit, gula nostra felle & acetu potavit, ira nostra ad mortem crucis damnavit, aedea nostra ab�phenavit, deflexit, contemptis, illatu. Verbo: Peccata nostra fuere hostis exercitus, in quem Christus incidit, dicente Doctissimo Foero, ap. Cor. a Lapi. in Ila. 53. Peccata nostra, ac misericordia nostra, facere pars illius exeretur, qui in Christum irruit. O miser peccator! sicne in te resinduntur Dominicae passionis ac mortis delictum? qui fieri potest, ut oculos in Crucifixum attolcas, quin facies tua rubore, & oculi lacrymas effundantur? Dic, quid commovere te potuit, ut Deum tuum tam crudeliter persequeris? an illum fortan offendisti, ut alteri Deo placeres? Ab! nihil minus, sed ut infrunisti cupiditati satisfacceres: an Deum offendisti, ut integrum regni aut grandis fortuna lucrum acupiseras; Ab! nihil minus, sed ut voluptrum momentaneum, eamque spuriissiman captares: An Deum offendisti, ut durum ejus jugum dulciori commutares? Ab! nihil minus, sed ut religio Patris amore sub servitudo diaboloi, filiolas mundi devorares: Quid ergo boni tibi fecit infernalis inimicus? an ille te a nihil extraxit? an illi te hanciem patre confessavist? an illi te creaturam Dominum constituit, omniaque subiecti sub pedibus tuis? an illi te immortalem animam, & omnia cum hac memoriam, intellectum, & voluntatem dedit? an illi tibi delictorum veniam, & aeternam gloriam premium appromisit? Ab! nihil minus, est inimicus tuus infestissimus, qui temporalem tuam & sempiternam felicitatem procurare desiderat. In quo ergo offendit te Deus tuus? urge responsum, inmo non ego, sed ipse Redemptor: Multa bona ostendit vobis, propter quod eorum ipsa me lapidaveris! (Joann. 10.)

8. En mi Christiane; quam nulla excusatione crudelitatem tuam palliare valens. Quare cum tenacius homicidiam, qui Dei filium occidit, jam feramus tentantium. Et quam illum? Adverte: Mori te iubeo, & vivere, mori peccato & vivere Deo. Hac tentantia puniri pro commissi Deicidii criminis! Quaris, quomodo executione danda sit. Explico.

9. Per illud, vivere Deo, nihil aliud intellego, quam Christo patienti cooperari, eumque imitari. Hoc ad mentem Divi Bernardi, Deus infinitus visus est, dum praecepit Moysi: (Exod. 25.) *Fac tabernaculum de auro manufactis, duos cubitos, & dimidium cubiti longitudine eius, & ciborum ac semiferum latitudine;* fuit enim hoc propriatorum, quod idem propriatorum vocabatur, quia Deus ibi Moysi apparet, & colloquens populo reconciliaatur, erat, inquam, operculum Arca, quod per cardines arcum jucunbat. Sed quare voluit Deus, ut tabula haec ex imperfecta dimensione confaret, videlicet ex dimidio cubito tam in longitudine, quam in latitudine? Nempe ideo responderet Mellifius, (S. Bon. Allegor. Confess.) ut significet Deus, passionem Christi, sua Patri Divino reconciliati sumus, per cooperationem nostram debere complexi, quoniam non periret, nullum unquam propitiabitur. Atque in hunc secundum gloriam Apolos: *Adimponit ea, que deinceps passionem Christi in carcera.* Quia afferit Paulus non sic accipienda est, quia Christus ad nostram redemtionem non fatus pafus sit, ideoque supplemento, id est non compassionis opus haberet, sed per ea, qua defunctus passionem Christi, intelligentur, ea, quae nos oportet, ut passionem Christi nobis applicemus, itut ex passione Christi, & nostra cooperatione, id est, nostra patientia, penitentia, aliquip bonis operibus, hat una satisfactio. Ad hanc autem cooperationem & imitationem Christi, qua merita ac mortem eius nobis applicamus, excitare non debet ipsa recognitio Domini nostri passionis: Themistocles Atheniensium Dux cum aliis convixisse, & otio vacabuisse, (Plut. in vlt.) nocte vigilias obibat, stationes decernebat, exercitum iustratabat, aliaeque ad bellum pertinetis indefessus faciebat: quasvis cauana tangente industrice respondebat: *Militias probas ad annulationem mea provocant;* & somnum mihi adiuvant. Parem in modum & nos passionem Christi ad opera heroicę, & victorię cupiditatem provocari debemus, ut si quisquam interroget, cur diligamus inimicos, cur in adversis sumus patientes, cui in orationes prolixas, cur in jejuniis austers, cui in elemosynis profici, respondere valeamus, merita Christi ad imitationem me provocant, adimpleo ea, quae defunctus passionem Christi, nolo sub spinis capite membrum eff delicata!

10. Per illud autem, mori peccato, nihil aliud intelligo, quam peccatum tanquam caulinam Dominice passionis extremo odio auferari & furere: quomodo fugitus peccatum? per accuratam observationem mandatorum Dei? quodnam est incitamentum ad accuratam mandatorum observationem? est ipsa pax ac frequens confidatio Divine passionis. Postquam Moyles quadrangularis diebus in monte Sinai cum Deo conversatus fuerat, (Exod. 33.) reversus est de monte post tanta duas tabulas lapidea, in quibus Deus legem propriam manu ex utraque parte scriperat. Cum autem in defensa cerneret populum con-

nati, ego ex his oculis lacrymas elicui, ego faciem spitis fecidi, ego hos ocelli & pedes transfracti, & confregi eas ad radicem mortis. Deinde in montem redit, & candem legem in novis tabulis a Deo scriptam recepit. Quid autem secundum his tabulis factum est? id Moyles sub finem vite suz ad populum declaravit: (Deut. 10.) *Dilexisti, & posui tabulas in arcam,* qui benevolentibus ibi sunt, *sicut praecepit mihi Dominus.* Res mira! cur posteriores tabulae non subgacent contradictionem sicut priores? cur afflentur in arcam? an harum marmor firmius est, quam priorum? Non ita, sed ratione a signata. S. Petrus Damiani, de invent. S. Crucis, cujus verba sunt: *Potes vero datur tabula, sed non frangetur; quia novi testamenti gratia, quae per crucis infelixitatem miserorum, nullum novis bonis defendimus.* Eni, per crux & passionem Domini venit, quod mandata Dei non franguntur, sed virtus tua, aliquoq infabiliter obnoxia, soliditatem, ac constantiam accipiat. O mi Christiane, cum a carne mundo, damone ad transfigurationem praeceptorum Dei, feu, quod idem est, ad peccatum invitatis, converte oculos in sanctam crumenem, & cogita: Ergo peccatum committimus, propter quod Redemptor meus, crudelissime vulneratus, in cruce moritur? & hac constatio, ait S. Chrysostomus, ap. Greti. Tom. I. erit tibi validissimum praeditum, & symbolum vita contra demones.

11. Epilogus. Verum, non fatis est, ut peccata futura fugias, sed necesse est, ut etiam præterita ferio dolore deteferis. Cum Possesta Re Hetreforum, (Forst. l. 7. c. 1.) a Tarquinio regni ambitione in open vocatus, cum terribili exercitu Romanum obfideret, Matius Scavola, juvenis Romanus patria, & libertatis amore inefusus, incognito habitat in castra inimicorum exiit, & in ipsum, quem mortis destinatus Regis tentorium penetravit. Verum infelici errore; cum enim Regem pugione examinans arcebatur, revera Regis cancellarium quem purpara induxit pro rege habebat, faciavit. Indignatus erroris Scavola accessit ad tripedem in Decorum honorem igne ardentes, ibique manum carbonibus ignitis innescit, iniquus: Eni Rex, pax panis manum a tuo jugulo aberrantem? sed quoniam erraverim ego, non errabant trecenti juvenes, quibuscum contra te conjuravil iter locutus immobilis in igne tenuit, & manum mirante etiam horro combusit. O mi Christiane, si commissum errorrum tam austere in feipto punit gentilis Scavola, qua tu penarum suffriterate plecere debes crudelitatem, qua Deo Optimo Maximo, Redemptori ac Benefactori tuo violentas manus injecisti? O si chara tibi effusus, detestare errorum, eumque charitatis igne castigia procedens in genua, & dicens: O Beatusissime Redemptor, in habes coram te fidem rem? Ego ego te premi! Innocens est Judas, innocens Pilatus, innocens Synagoga, innocens ipse diabolus, si mecum veniant in comparationem? Ego hoc caput spinis cor-

libeat. S. Thomas vocat tadium bene operantis, & recusum mentis a bono spirituali. Hugo a S. Victore vocat acadianum immoderatam animi amaritudinem, natam ex confusione mentis. Romanus Orator Cicero l. 4. quæst. Tusc. vocat acadianum metum consequentis laboris. Domine acedia pingitur tanquam fedens Anus, deformis & male vestita, capite sinistra manu genibus innixa incumbens, dextera funem tenens, cum hac inscriptione: *Torpe mens!*

Et displices vitium acedia.

2. *Proprio.* Quidquid fit de his picturis, & descriptionibus, nos originem, indolem, & dannam acedia consideremus, bene ponderantes, quod nemo peccatorum minus, quam homo acedens fit participes gloriose Resurrectionis. Attende! Favete!

Dominica Paschatis.

CONCEPTUS XCII.

De via acedia, ejusque qualitatibus & dannis.

Et valde mane una fabborum venient ad monumentum orto jam sole. Marc. 16.

Deinde placet spiritualis alacritas.

3. *Conformatio.* Siquis ex me querat unde Acedia? audiret respondeo, ex patre diabolico! Audite enim quomodo, & qua ratione! Providitius Deus in hoc mundo diversos hominum status ordinavit, qui subordinati ac mutuum auxilium ferentes in unum corpus mysticum coalescent, dicente Apolofolo, (Rom. 12.) *Mutuus unus corpus fons in Christo.* In hoc corpore capituli loco sunt Principes ac Magistratus, facri Oratores sunt lingui, Milites sunt brachia, divites sunt manus, agricola sunt stomachus, & sic de ceteris, qui omnem officium suum, ad utilitatem totius corporis strenue agunt. Diabolus vero inventus aliud hominum genus, videlicet acedorum, qui totum id, quod in omnibus statibus delectat, eligunt, & inde molestat, respiciunt; non regunt cum Principibus, non docent cum facris Oratoribus, non pugnant cum milibus, non distribuant cum divitiis, non arant cum agricolis, sed tota die ostio ac inertis sibi ipsi nihil profundit, & alias nocent: quid miseris illis, qui in nullo hominum ordine sunt, aliud supererit, quam ut fundatore suo aliquando sibi fint, ubi nullus ordo, sed *Imperitus horis intubat?* (Job 12.) & prout loquitur Bernardus, in illud Pl. (In labore hominis non sine,) fint in laboribus demorum, qui in laboribus hominum non fuerunt? Atque haec ipsa ratio est, cur infernalis animarum inimicus acedens, hominibus insipire tam indutiose labores, quia nimis mediante hoc vivit regnum peccati abque difficultate propagat, & innumerabiles animas in interitum trahit. Sic ut aliquod, quo magis est vacuum, eo plus venient caput: ita cor humanum, quo minus plus aut beneficis actionibus est occupatum, eo magis iniquis cogitationibus, & tentationibus dampnorum repletur, qui ad hominem acedorum libererrimus habet accessum. Hinc notum illud legimus in vita Patrum: (Salvi. in Spec. p. 1. a. 17.) Senex quidam vidit diabolum in cella cuiusdam fratris nunc ingredientem, nunc egredientem: qualiter ergo ex trate, quid rerum ageret?

deprehenditque tunc damonem fuisse ingressum, quando frater otiosus erat, & tunc fuisse egredium, quando laborabat, autorabat. Quia certe de causa S. Hier. ap. Lohn-V. Acedia §. 8. n. 11. ubi Discipulo suo Rustico salutis regulas prescribit, inter alia in hac verba illum admonet: Semper aliqd boni fac, ut te diabolus non inveniat otolum.

4. Porro acedia subtile malum est, nec adeo patenter se, sicut alia sceleris, prodiit: superbus agnoscitur ex fastu, & aliorum contemptu, avarus ex forida contumacia, luxuriosus ex verborum & actionum impudentia, irascundus ex occisorum vulgofoe, & sic de ceteris. Acedia latens pedibus ingreditur, & millesim prætextuibus, imo ipsius prudenter, aut virtuosum regemur, prout insinuat S. Aug. de conficitur, &c. secum ipso ita discurrens: dilectioni sacræ temporis infinito, oculorum caliginem incurrit: si immoderate lacrymas fundo, ipsum oculorum lumen amito: si protelat vigiliis psalmos fine percurro, ad infaniam capitis redigor: si tempus labori tribuo, totatio intellektuali me privo: si spiritui defervio, temporalia perdo! Et sic acedia temer metuit necrum quanta incommoda, dicens cum pigrō: Leo qd. foris, in media platearum occidens sum. (Prov. 22.) Narrat Cæfarus 1. c. 28. de quadam Monacho, quod, quoties noctu dabatur signum ad officium matutinum, ex timore vigilans sudare incepit, quod existimans fieri ex infirmitate, mane se vestitus cooperire, & ob mormum excusare abentiam solebat. Diuturno id facti labores tempore, donec vice quadam removimus conscientię lentiores non obstante fudores ad chorum perterritus surrexit: Et tunc diabolus hunc lecto dicentem audibit: Noli surgere in interpellione fudoris tibi necas. En! mihi Christiane, his & id genus alii excusationibus nobis ipsi blandimur, & nunc a studio, nunc a labore, nunc ad oratione avocamur, sic ad nugas facili & immoderatas recreations dilabimur, putantes, id nobis licitum, imo parandis sanitati omnino necessarium esse, cum ramen eismodi ignorations nil sint, nisi deceptio, quæ vel a male demone, vel a demonis amico intimo, amore proprio proficiuntur; ideo recte enunciat S. Chrysostomus, ap. Luc. Lud. puer. T. 3. conc. 54. num. 5. Nihil est tam facili, quod non valde gravi, & iniqui pigris reddat.

5. Hac forte de causa quares, quibus indicis acedia agnoscitur: Respondeo: Si in hominem incidas, cuius virtus, amictus, dicta & facta inculta & larida sunt, cuius pilosa ariiculatus, capilli turbi, facies illota, manus mucida, pallium percutum, fibula eruta, tibia. Ila discita sunt: item in cuius domo nulla munificia, fed mera confusa, ubi senectus perforata, mappa nigerrima, pulvis & aranca, atque calcet ac crepida inter patas conspicitur, & demum ieminiad infantilis inter canes & porcos in uno cubili verlantur, si hac, inquam, videas, quid dicis aut cogitas? profecto

dicas, aut cogitas hunc inquinulum esse pigritum animal, & iniuste terra pondus! En! sicut in politicis aut economicis, ita & in spiritibus re yes habet: cum vides hominem languidum ac desidem, qui lectum plus quam concionem amat, qui in popinis frequenter, in ecclesia raro comparet, qui diebus letat facro unquam interfet, qui conscientiam haud sapientem semel in anno expiat, qui pia monita non curat, qui facerdotibus nullam reverentiam exhibet, qui decumanis haecibus per est, & ramen ob stomachi inhcibiliter jejunii dispensationem petet, si, inquam ejusmodi hominem videas, habe pro certo, quod acedia graviter laboret. Huc etiam pertinent sequentie sexus Dominae, & domicella, que maximam nocturni temporis partem libibus, choreis, ac convivis tribunt, dein matutini temporis horas ulque ad meridiem sonno conferant, dein corporis ornati, peccando, comendo, cursum, capillos crispano vacant, dein tempus pomeridiana cum ambulationi, visitationi, confabulationi, & spectaculis immolant, & sic totam diem in vanitatibus abique illo bono opere terunt, consequentes in virtute, ac perfectione Christiana non minimum proficiunt. En! haec sunt nota ac figura acedie! Vis compendiosum fieri indicum: Audi S. Bonav. l. 1. de prof. Relig. cap. 32. Acedia horum labors, somnum amat, fugit apera, visitas operacionis, etio detrahens.

§. II.

6. Jam postquam origine ac naturam acedia perfiximus, ad illius gravissima dama oculos convertamis: sunt autem ea dama duplicitis generis, nimurum tam corporalia, quam spirituaria. Corporalia mala quod concernit, nimis quam certum est, quod acedia paupertatis parvulari: Propter frugis piger arare noluit, mandicabat, rego, ait facer Proverbias (Prov. 20.) id est, cum agricultura autumno in hyemem vergente, frigoris ac ventorum inclemantium peritempsit, cum domi retu fornam fua commodatit vacat, cum agris constituto tempore non arat, non occat, non seminat, quid vel a male demone, vel a demonis amico intimo, amore proprio proficiuntur; ideo recte enunciavit S. Chrysostomus, ap. Luc. Lud. puer. T. 3. conc. 54. num. 5. Nihil est tam facili, quod non valde gravi, & iniqui pigris reddat.

Alexandro

7. Jam postquam origine ac naturam acedia perfiximus, ad illius gravissima dama oculos convertamis: sunt autem ea dama duplicitis generis, nimurum tam corporalia, quam spirituaria. Corporalia mala quod concernit, nimis quam certum est, quod acedia paupertatis parvulari: Propter frugis piger arare noluit, mandicabat, rego, ait facer Proverbias (Prov. 20.) id est, cum agricultura autumno in hyemem vergente, frigoris ac ventorum inclemantium peritempsit, cum domi retu fornam fua commodatit vacat, cum agris constituto tempore non arat, non occat, non seminat, quid vel a male demone, vel a demonis amico intimo, amore proprio proficiuntur; ideo recte enunciavit S. Chrysostomus, ap. Luc. Lud. puer. T. 3. conc. 54. num. 5. Nihil est tam facili, quod non valde gravi, & iniqui pigris reddat.

8. Hac forte de causa quares, quibus indicis acedia agnoscitur: Respondeo: Si in hominem incidas, cuius virtus, amictus, dicta & facta inculta & larida sunt, cuius pilosa ariiculatus, capilli turbi, facies illota, manus mucida, pallium percutum, fibula eruta, tibia. Ila discita sunt: item in cuius domo nulla munificia, fed mera confusa, ubi senectus perforata, mappa nigerrima, pulvis & aranca, atque calcet ac crepida inter patas conspicitur, & demum ieminiad infantilis inter canes & porcos in uno cubili verlantur, si hac, inquam, videas, quid dicis aut cogitas? profecto

xandro ab Alexandro, l. Genial. cap. 22. quando jam mensa dapibus parata stabant, interrogabant adolescentes, qui ad epulum conveverant, quid es die sapienter locati aut operari fuerint? si quis deces nihil memorabile in medium proferre poterat, a convivio excludivatur. Eundem in morem, si laboreno contulerimus, benedic nobis Deus, si autem pigris ac desidis simus, abfque benedictione abficemus. Mendicabitis ergo?

9. Patriarcha Abraham cum amicissimo Loti diu commoratus, cum inter fuos, & amici pastores circa ius pascuorum jurgia ac litera crebrescere audiret, voluit ab eo recedere: & sponte vi erat terrenis neutruis alligatus, dedit nepoti suo optionem eligendi vel distractum, vel sinistrum reglomen. Quid elegit Lot? Elegit sibi reglomen circa Jordani. (Gen. 13.) Nec inope, dum enim Moyse fertilitatem illius reglomen describit, dicit illam suffit tam excellentem, tam abundantem, tam incomparabilem, ut digna sit comparari cum Paradiso Domini. Sed quare facer Historiographus praconia hujus reglomenis adeo exultolit? ideo, ut nemini poeta mirum videatur, si enarrat hanc regionem, ubi Sodoma stabar, cum universa Pentapolis a caelesti igne suffusum exultam; ubi enim regio valde fertilis est, ibi terria laboris arari, & coli non debet: ubi terra per labores non colitur, incola orio ac desidia torpeuant: ubi otium & desidia regnat, ibi carteria quavis vita, praefertur luxuria invaleat: ibi mirum non est, quod iratus Deus uestes & populos deplaus de celis igne destruxit & dereliquit. Ea! fertilitas otium, otium luxuriam, luxuria exciduum periperit, dicens Abulensis, sic quasi 77. Oitanus, & delicias vacantes ad illitatem, & nefanda defexerunt. Nolo hic laborem notissimum illud de S. Antonino Archiepiscopo Florentino, (Surius 2. Maji,) qui iter faciens in teatro cujusdam pauperis vidit Angeli confessores, & ingressus domum inventi: Matri viduam cum filiis lanificio occupatam, quas ille dein liberalissime dotavit, ac nutrit. Verum post aliquod tempus illac item transiens confaxit demones in codem teatrorum ludentes, audirent illas, jam liberaliter locupletatas otio, & impudicitie indulgere. Hac, inquam, nolo hic recoquere, utpote jam alibi facta enarrata.

10. Epilogus. Quid igitur factu opus est? S. Antonius, (Diversi. de pecc. sit. 19. num. 2.) dum animum illius aliquando tedium, & cogitationum confusio invaderet, atque ideo a Deo auxiliu peteret, videt foras quemdam, sibi per omnia simillimum, sedentem & operantem, deinde surgentem ab' opere & orantem, mox iterum sedentem, & sportas de palmis plecentem, atque inde rufus ad orationem surgen-tem, post que auditiv calicem vocem. Sit fui, & favui erit! En! mihi Christiane, hoc continua tua sis occupatio, ut ad arcendum omnem accediam a laboribus ad preces, a precibus ad

labores redes semper occupatis, semper in fa miseric remedia impetrare. At vero, cum aliquando Synagogam ingredetur, ibique re videtur hominem, habentem manum aridam, non obseruantur hunc ordinem, sed statim, ab illa pravia oratione, aut facta intercessione, praecipit illi. *Excede manus tuam, (Matth. 3.) extensamque sanavit.* Hoc factum prout infolum; ita & admiratione est dignissimum; duplex enim quodlibet defenser intuitu posset: primo cur miseric homo Christum pro sanatoriis manas non rogari? secundo, cur Christus Dominus etiam non roganti? hoc beneficium contulerit? Ad primum responderem praeclarissimas quidam moderni temporis Concionator, (Barthol. serm. 69. num. 2.) hunc hominem non rogasse pro lanitatem manus; quia fuit olo laetus, & mendicato vivere ac otio torpe amat. Ad alterum respondet S. Athanasius, Hom. de fement. Christum prater uitiam alias mentis etiam non roganti manum restituisse, quia sustinuerit nec vult nec potest, ut quisquam hominem otio difficiat, & labori se subducatur; consequenter sanando manum quasi virtualiter illi dicit: *Suge, nique per occasionem manus sit mendica, sed illam recuperans sanam jam deinceps operare.* Quod per sanacionem manus aridas, id ipsum etiam per exemplum docuit: a primo vita momento usque ad ultimum semper fuit in laboribus: in Praesep vocavit Reges, pastores & peccatores: in pueritia fugit in Aegyptum: in adolescentia adiuvit S. Iosephum in opificio: in virili atiae deinceps ad se Apostolos, sanavit agrotos, convertit impios, circuibit urbes & castella predicando, & omnes beneficiando. Si quaras, cur Christus Dominus semper fuerit laboriosus? Respondet: *Hoc operatus Christus pati, & sic intrare in gloriam suam, & stabulo usque ad crux nunquam fuit otiosus, ut ipsa vita uti damnam.*

CONCEPTUS XCIII.

De otio, filio primogenito sedete, cuique dominis, ac remedie.

Nonne hac operatus Christum pati, & sic intrare in gloriam suam? Lue. 24.

Christus sanas manus aridatas.

1. CUM totius Evangelii historiam attente percurrimus, videamus quidem, quod Incarnatus Dei Filius miseric, & diverso calamitatum genere opprimit hominibus Divina beneficia liberalissime exhibeat, tamen id fere nunquam nisi rogatus fuerit, v. g. mandavit leprosum sibi obviam factum, cum de monte descendentes, sed tunc primum postquam ille suppliciter rogabat. *Dominus si vis, potes me mandare?* (Matth. 8.) Sanavit famulum centurionis, sed tunc primum, cum centurio Christi supplices factus edixit: (Matth. 8.) *Dominus tuus noster paralyticus te domine & male sorget.* Illuminavit eucum via Jerichonitana, tunc primum, cum ille magnis clamoribus vociferatus esset: *Iesu fili David miserere mei* (Lue. 18.) Liberavit filiam mulieris Chananeam a demonio, sed tunc primum, cum illa post duplice repulsam in oratione perseveraverat: *Dominus adjuva me!* (Matth. 15.) Refusebat Lazarum fratrem Martham & Magdalena mortuis, sed tunc primum, cum donec haec forores missio internunciavit illi significarunt: *Ecce quoniam amas infermarum.* (Johann. 14.) Sic Christus semper celebat, rogari voluit, antequam prodigio-

Quia valde edidit & dereliquerat eum.

2. *Propositio.* Sed quare Christus Dominus usque adeo odit & averatur otium in homine? Id in praefati oratione explicandum erit, nimirum quia homo otiosus, qui jure meritissimo dicitur inservire pondus terra, nil prodest Deo, nil prodest Republica, nil prodest sibi ipso, sed forsan foliabilo. Ea materiam & divisionem! Favete!

3. *Hom. evan. otiosus & Deo & Republica & fili ipsi maxime nocet.*

3. *Conformatio.* Homo otiosus nil prodest Deo, hoc prima parte probandum, & consequentes non tardum est, quamvis Optimus Maximus Deus tanquam Bonum infinitum nullus obsequi creaturis indigeat; tamen homo quadammodo dici potest prodest Deo, quando ad majorem Dei gloriae quidquam confert, & saufissimum eius voluntatem adimplat, que voluntas inter alia expresse vult ac desiderat, hominem nos esse otiosum, sed labori deditum. Cum Dominus Deus (Gen. 2.) Adamum protopontem

De otio, filia Acediz.

nostrum ex nihilo prodixit, posuit eum in Paradiso voluptatis: quem in finem? ut operaretur: Adamus ex ordinatione divina debet laborem, sudare, terram fodere, arare, occare, servare, plantare, & que sunt familia. Sed nunc quid tunc temporis terra, dum nequum maledicto peccati erat infecta, ex te fuit fecundissima, adeo ut abique cultura omnis generis fructus abunde producerit? Omnia! ad quid ergo debuit Adamus laborare, & operari? *Nesciens otiosus esset,* respondet compendiose Moyse Barcepha, p. 1. de Parad. c. 28. & cum eo torrens Sanctorum Patrum. Jam submittit S. Bernardus ap. Speranza script. fel. punct. 148. & sic argumentatur: si primus humani generis parentis in Paradiso voluptatis ad laborem destinatus fuit, quia filios ejus in loco afflictionis postulos ad feriandum arbitretur? erat, quicquid tu putas? homo ad laborem non est? qui in hoc mundo nil nisi otiosam vitam trahit, repugnat huius fia creationis, repugnat ordinatione Divine voluntatis.

4. *Hanc Dei Optimi Maximi voluntatem suo exemplo nobis comprobamus omnia cuiuscunque generis animalia, (Monach. cent. 11. cap. 48.) quorum nullum in ore est, nisi certo labore occupatum: quam mirabilis textura granis fecerit! quam ininde fidelitatem mel excoquunt! quam ordinantem republikam faciunt formicæ! quam artificios globo se inventarunt bombyces! quam laboriosi nesciant, ac pallios nutrunt volucres? Quin immo surgamus alias & sanctam Dei laborem amantis, & otium naufragis voluntate etiam in creaturis inanimatis adoremus. Quis Severianus, ap. Paolletti Dom. sept. p. 1. cur Dominus Deus illustrissima firmamenta lumina solem & lunam primam quartu die, & non stitum primu produxit? ut utramque videbatur esse convenientes, - ut tam speciales creature, quaram una praeceps debebat dici, altera non est, ad delectationem & admirationem ceterarum creaturarum prima statim die manu Divini Creatoris prodirent? Dubium hoc resolvit idem Author, inquisiens: *folem a Domino Deo ad hoc definitum esse, ut suo calore ac influxu frugum, florum ac herbarum incrementa promovet; cum ergo Dominus fruges, flores, & herbas primum tertia die super terram produxerit, debuisse folem, si primo statim die creatus fuisset, tribus diebus otiosum, & sine operatione esse;* hoc adeo noluit Deus, ut productionem eius ganiculini syderis ad quartam diecum diem diluterit. Verba citati Autoris sunt: *Quid nam non dum erant infestata terra, quo luminarium calore fervorantur? Quis non clare est his perficit, quantum oderit Deus otium? homo otiosus indignus est, quem Deus e nihilo produxit! omnes creature tam animates, quam inanimates illum tanquam monstrum averbantur!* Nonne monstra hominum erant illi tres, de quibus fabula? Rex quidam tres habebat filios, quorum pigrorum instituit regni heredem. Mor-*

tuus genitore tres filii examinati sunt de sua pigritia, & primus dixit: tam piger sum, ut nolle pedem retrahere, si igne amburet. Alter dixit, si duceret ad patibulum, & laqueus jam collo esset iniectus, nolle illum cultro abscondere. Terius dixit, si supinus in terra jacens filii vere contabescerem; nolle ramen pro captanda pluvia os aperire. O inertia pecora!

5. Sed forsan talis homo, eti externum laborem negligat, tamen interne in sua conscientia bene comparatus est? Ohe! nihil minus? Recte rectissime Doctissimus Gerardus Zutphen, de vir. anima cap. 54. affirmavit, otiu naturam esse, ut radium boni generet, -- maximus pigrimus: ejusmodi homines sicut manibus, ita etiam anima torpenti. Examinentur illi otiosi ac vagabundi, qui toto anno in viis mendicatio circumvent, examinentur, inquam, in rebus Christianis ad salutem pertinentibus, & invententur esse stupidiissimi! non sciunt utrum sit Deus! non sciunt in quo Personas Divinas distinguunt! non sciunt, qui Persona Divina naturam humanam affumperit! non sciunt, quem in finem Christus in carne mortuus sit: non sciunt quos & que hinc precepta Decalogi: non sciunt quot fonti Sacramenta, nec aliud quid! In terris Lutheranorum sunt Lutherani, in terris Catholicorum Catholici, adhaerent cibilibus, qui bolum ipsi porrigit, & sic demum agricliturae corripiuntissimum emoruntur! Non illis injuriam facit Doctissimus Pictus Mirandulanus, de vita contemplativa, quod more pecudum vivant, & vix non more pecudum moriantur; quia sicut bestia, ita & illi nullam profusam sui Creatoris habent agnitionem. Enim Christiane, quam homo otiosus inutile sit erga Deum!

§. II.

6. Homo otiosus nil prodest Republica, seu patria, hoc iam altera parte probandum venit. Sed quid opus est lucerna sub sole meridiano? ipsa experientia & lumen natura distinguit, statum politicum aliquas regni, ubi homines otiosi ac inertes tolerantur, non possunt bene consistere, utpote cujas tota felicitas in negotiatione, in commercio, in bonis artibus, in agricultura, & labore fundatur. Ut res eo magis perspicua sit, utamur paritate a minori ad maius! ponamus genitum domum, cujus uniuersa familia decem capitibus constat: in prima omnes sunt laboriosi, & ideo honestissime se fuentant, fruunturque plena rerum omnium abundantia: econtra in altera domo sunt verb. grat. quinque otiosi, nulla lucra quotidiana faciunt, & consequenter non tantum ipsi misere vivunt, sed etiam ceteros domesticos, de quorum labore ali capiunt, ad incitas redigunt. Par ratio se habet de integris regnis: illud regnum, ubi non sunt nisi homines industrios ac laboriosi, florentissimum est, ac omoigna felicitate abundat: e diuerso

verbi illud, ubi totidem sunt otiosi quam labo-
rifici necessario egitate premuntur; quia illi nihil
lucrantur, & simili homini, qui lucrantur, lu-
cra deuantur. Utterque infelix est!

7. Hoc emne quod discurso, jam dudum
agovovere ipsi gentiles; ideo folclitudine, qua
poterant maxima, otiosos in suis civitatis &
rebus publicis exterminare laborabant. Laceda-
monii speciale tribunal exerxerunt contra otium;
qui ibi accusabantur, primo austeris correptione,
altera vice futilium castigatione, tercia vice exi-
lio, aut omnino tanquam grande nocumentum
patris mortis supplicio puniebatur. Draco By-
thinius Rex legem tulit, qua eos, qui in otio
deprehendebantur, publice lapidari iuliti. Ro-
manus Cato censoris munere functus, dum ex
ailefis regibus adventarent, qui urbis mu-
nicipium sollicitabat, solitus est illum manu
explorare; si manus erant callosae ac duræ, tan-
quam homines laboriosi in urbem admitebantur;
si manus erant asticæ ac molles, tanquam
patria petes repelebantur. Cum Catone con-
fessit etiam Eruditissimus morum Magister Se-
neca, infelissimum otium otor; hinc cum quidam
Senator, nomine Bathus, homo alias capacis in-
geni, publico officio renunciavit, & quietis amore
in suburbani præsum pesceret. Seneca
ad forez prædii tanquam lapidem pulchralein
hæc verba adscripsit: *Hoc facit Bathus, quibus
innuere voluit, hominem otiosum esse cadaver,*
quod & in seipso comparetur, & aliis peccati-
mentor fœtorem affiat. Quid Romanus Rem-

publicanum, olim tam potenter, ut toti orbido-
minata fuerit, in perniciem dedit? Otium? cum
enim in Romano Senatu lis agitaretur, utram
Rempublicanum Carthaginemus, quibuscum Ro-
manum a plurimi annis cruenta bella conferebant;
omnino extirpare expediat, subtiliter Scipio
Nafas, id plane confutum non est; quia tunc
Romana juvenis habuerat exercitationis accasio-
mena haec ad eo laudabilem agloriam non
ampius haberes: audius non est: extinctum
Carthaginemus: at tunc Romanus populustus,
laetius ac voluptatibus diffusus, atque adeo
effeminatus fuit, ut postmodum ab his multis
cladibus vicius, & denique in ruinam da-
rus fuerit. Hæc fructus otii, interius ur-
bium, & regnum.

8. Quapropter plane capere & admirari suad-
fatis possum, quod Principes, Magistratus, ac
Superiores in nostra Suevia, homines nauti, &
nullius valoris, quæ in exteris, finitimus re-
gionibus circum circa expellantur, impune &
quidem tanto in numero tolerant, ut otiosi ac
vagabundi id genus ipsos inquinilos superent.
Iti deinde pauperibus nostris domesticis acom-
ni commiseratione digni charitatis subfida, ac
panem quotidianum non tantum sufficiantur,
sed etiam homines laboriosos fraudibus, men-
daciis, & vi expellantur & ad incitas relin-
quent, adeo, ut infelix hac regio paulatim in
speluncam latronum commigret, ubi nihil audi-
tu frequentius, quam furtæ, rapinæ, & latro-

potu-

cina, cum enim inertes ejusmodi homunciones
gula & impreparantis diudum affluerent, ele-
molynta autem, quæ abs insolis non tam humili-
liter colligunt, quam importune extortior, in-
luviofus sumptibus haud pars fuit, pro la-
gando stomacho, & crumenis incipiunt furari,
rapere, & occidere. Olim homines ingenui ac
vegeti mendicantes sibi pro fama reputabant,
dicentes cum illo villico: *Mendicare erubescō!* (Luc. 16.) Olim Marcus ille Anachoreta offerentis
sibi elemosynam, repulit, (*Mofels. in præ-
dictis. cap. 3.*) Abit, ut quidquam accipiam
nam manus ita me nutrit, nunc autem homi-
nes validi, juvenes, ac robusti ad mendicantem,
aut si hoc non sufficeret, ad furandam
manus exhortigunt. Deum immortalum, quid
tandem sit? ubi tranquillitas publica tot gal-
beris & emunctionibus empia? ubi iustitia
vindicativa? ad quid Deus Magistratus juis
gladii dedit? cur patibula sunt vacua, & civi-
tates furibus plena? nempe impunitas est in-
centivum, & incrementum delictorum. Nil dic-
cam, quod ejusmodi homines, cum ordinarie
sceleratissimi sint, impune tolerati maledicio-
num Divinum, & calamites publicas in ea-
tam regionem inventant, prout ex iis, que di-
cenda superfunt, patet.

6. III.

9. Homo otiosus nil profet, immo maxime
nocte sibi ipse, hoc ultima parte probandum
erit. Probatum autem non est difficultas. Peccator
profestum oblinians, qui abique ullo timore
ac reverentia Numinius non tantum uno,
sed multipliciter peccatorum genere frequenter
animam coinquiat, suafne infelissimum ho-
nis est, qui se externaliter, & plerumque etiam
temporaliter infelicem reddit. Quis est autem
peccator? otiosus, quia otium est magistris,
& seminariorum omnium fecerum. Sicrus gladius
in vagina temperis recoudans rubiginem contrahit,
sicut aqua contubu flagnans corruptif-
ficat aer cum nunquam moveret, peccator fit:
sicut terra, quæ vomere non scinditur, lo-
lum & articas progerminat: ita homo nulli
honestæ exercitationi deditus facile ad inho-
na, illicitaque prouipit. Quem alium melius
quam Davidem iterum exemplo adducam?

10. Generosissimus Rex, postquam ursos &
leones vicit, postquam truculentum gigantem
arena prostravit, postquam infidas Saliis
aquerentes eluit, postquam regis sui hæc lucu-
lentis stragibus affectit, quandam dum post me-
ridiem in solario palati fui oculos incaute circun-
vulit, vidit in contiguo hærc mulierem lan-
vante se, eoque obtutus tam turpi amoris in-
cendio exarstis, ut cum ea adulterium commis-
tus, atque ut crimen crimine tegebat, sibique
ad connubium viam pandere, dein Virum mul-
ieris occidi jussit. O ingratissime David,
quomodo beneficia Dei tui, qui te e vilis pa-
tore Regem Iraelis fecit, tam cito obli-
scisti?

potuisti? quæ causa tanta impietas? Scriptura
cautam paucis verbis assignat, inquies (1. Reg.
xx.) Hoc factum est tempore, quo salvi Reges
ad bellum procedere: quoniam ergo David eo tem-
pore otiosus remansit in Jerusalem, otio alieni-
te, otio indigente, otio faciem præferente, otio
calidore habuit granum ad seruum committendum, non
ego tis loquor, sed S. Bonaventura in opere
Quædam. quæsire si factus adulter, in pre-
mio causa est, desolatus erat.

Quædam. *Egyptius quare si factus adulter, in pre-
mio causa est, desolatus erat.*

Siquis autem ultrafornum rationem indaget, cur
otium, & cuiusvis generis peccata tam arcta fe-
dere conexas sint, noverit eam esse, quia vi-
delice internalis inimicus ad hominem otiosum
liberrimum habet accessum. S. Anachorites Pa-
chomius (*Metaph. in Vita S. Pachomii*), non unavi-
ce arietibus conventionali & collationis demona-
num, quas noctu in perpetuo delubro celebrant,
Ibi orci spiritus jackabundo plausu enarrabant
mala, que eis in orbe adorabantur. singula-
riter affirmabant autem, quod sicut hominem
laboriorum tentationibus vincere sibi valde ar-
duum sit, iti otiosum abfusus ullo conatu in
quavis flagitia pertrahere possint. Adeoque a
primo ad ultimum nimis verum est, quod pron-
unciavat Gregorius, l. 5. Mor. in c. I. Thren.
*Maligil spiritus per vocacionem otia ad illicita per-
trahunt.*

11. Epilogus. Jam pro coronide dicet forsan non-
nemo; capious & credimus hominem otiosum
plane damnum esse Deo: damnum esse pa-
tris, damnulum esse nisi ipsi: verum quod reme-
diū superest malo tam grandi, & fere universi-
tati. Eheu! remedium facilius est optare, quam
invenire. Nihilominus, ut arbitrio, huic malo
magna ex parte consilium fore, & gemini homi-
nus statutus facerent, quod facere ex officio tenen-
tur, videlicet Magistratus, & Potentes seu cuius-
cunque generis Superiores ac terrenos Dominos
quod attinet, Reverentie me colibet, ut illis hac
in re regulas fugeram, id folium expto, ut pra-
dictissimas aliarum regionum ac provinciarum
ordinationes amuletur, ubi ad stabilitatem deli-
citatibus publicanis homines otiosi exterminantur,
punitur, ad laboratoria aut domus catagori-
tas vi trahuntur, ut ex ariero publico ad re-
fectionem ponunt, fontium, ac viarum adhuc-
bentur. Parentes quod concernit, noverint illi
te jure naturali Divino, & quidem sub extre-
ma damnationis reatu obfractos esse, ut liberos
in artificiis, in opificiis, in convenienti labore
pro fatus qui conditione intruant, aut intru-
permitantur, quia ab honesta id genus occupa-
tionis & temporalis, & aeterna illorum fulsa de-
pendat: hinc sapientissimus Solon, ap. Padell.
Dom. Sept. p. 2. qui Atheniæibus leges com-
muni bono valde proficiens præscriptis, inter alia

Judorum. *De filiis superbis, iatranis, arrogantis, &
ambitionis.*

Ubi discipuli erant congregati propter metum
Iudorum. *Ioann. 20.*

*Pecationem semper erexit, & plura nra pof se tra-
hiri id quod maxime dannum est de peccatis capi-
tibus,*

12. Quid ergo metuunt Apostoli, quod instar
columbarum in solitariam domum occlu-
sis foribus se recipiant? Metuant vultures Ju-
daeos, de quibus viri dubitant quod, potius quam
Divinum suum Magistratum in cruce egerunt,
etiam in se, utpote illius Discipulos suam ra-
bientem converfari essent. An ergo Iudæorum era-
detias morte Christi non fuit exstirpata? Ni-
hil minus, impietas, cum homini dominari in-
cepit, non satiatur vitis, sed magis irritatur,
& semper ad scelerum augmenta ascendit. In-
ti Judæi contra Christianum conceperunt aliqui-
lem invidiam, deinde eis doctrinam & mi-
racula aperferari, mos in amulationem exarde-
fecere, postmodum illum tanquam fatum Pro-
phetam diffamare, odisse, perseque, accaere,
& in vincula trahere experunt, donec tandem
crudelissimi tormentis excarnificaretur ad mor-
tem condenserunt, & crucifixerunt. Sacerdotefit
tempor impietas, & nimis quam verum est, quod
autem peccatum plura alia se trahat: quid
mirum, quod Discipuli Domini, vita ram enor-
mis Iudæorum levitatem patrem persecutionem ad
portem extinxerint? Quod loquor de quovis peccato
in genere, id multo magis in specie intel-
ligendum venit de peccatis capitalibus, de quibus
eius clavis quadraginta egiuntur; dicuntur enim
capitalia, quia sicut vir & mulier in domo sunt
capita familia, a quibus filii ac filiae nascuntur,
educantur, & reguntur; ita peccata ita fac-